

Til alle brann- og redningsvesen

Informasjon om skogbrannfare og bruk av ild utendørs

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) vil med dette takke brann- og redningsvesenene og 110-sentralene for den innsats som er gjennomført og som gjennomføres nå i en av de aller mest alvorlige skogbrannfairesituasjoner vi noen sinne har hatt.

Det er gjennomført en rekke vellykkede forebyggende tiltak og operative aksjoner, og samtidig registrerer vi også at det er et godt samarbeid med øvrige nødetater, Sivilforsvaret, skogbruksnæringen, frivillige organisasjoner og andre. I tillegg vil vi i DSB takke for fortløpende og god dialog med brann- og redningsvesenene både lokalt og nasjonalt, ikke minst opp imot Hovedredningsentralen for Sør-Norge, lederstøtte og helikopterbistand. Vi ser mange viktige læringspunkter allerede nå.

Direktoratet registrerer at skogbrannfareindeksen er på vei oppover, og flere steder er den på meget stor fare. Brann- og redningsvesenene informerer om skogbrannfaren på ulike måter, og vi ser det som hensiktsmessig at brann- og redningsvesenene i større grad går ut med samme budskap.

Brann- og redningsvesenene informerer om skogbrannfaren på ulike måter, DSB ønsker med dette brevet å bidra til ytterligere presisering og enhetlige budskap. Dette også for å underlette gjentakende spørsmål som blant annet kommer til oss, men som vi også ser diskuteres lokalt.

Vedlagt følger et forslag til informasjon som for eksempel kan brukes til pressemeldinger eller hjemmesider.

DSB ser at det kan være nyttig med utfyllende informasjon om hvordan reglene er å forstå når det gjelder generelle krav til aktsomhet og "bålforbudet" i eller i nærheten av skog og annen utmark.

Krav til aktsomhet

Brann- og eksplosjonsvernloven § 5 første ledd omhandler den alminnelige aktsomhetsplikten. Forskrift om brannforebygging § 3 har nærmere presisering av reglene:¹

Enhver plikter å vise aktsomhet ved gjennomføring av aktivitet som kan føre til brann.

I aktsomhetskravet ligger det både en plikt til å vurdere risikoen for brann og ta egnede forholdsregler for å minimere risikoen. I denne vurderingen må man ta hensyn til selve aktiviteten og til brannfaren i omgivelsene. Forholdsreglene skal være slik at risikoen blir liten. Dersom risikoen er for stor, skal aktiviteten stoppes.

¹ Lovens § 5 er hjemmelsbestemmelsen for forskriftens § 3.

Aktsomhetsplikten gjelder alle steder, og brann- og redningsvesenene kan ikke gi noen tillatelse til å bryte aktsomhetsplikten. Dersom noen ønsker å grille i egen hage eller på tilrettelagte plasser som lekeplasser eller parker, må den generelle aktsomhetsplikten overholdes.

Brann- og redningsvesenene kan veilede og si at dersom det gjøres opp ild nå som det er så tørt, så er det brann- og redningsvesenets vurdering at dette ikke kan gjøres uten å komme i konflikt med aktsomhetsplikten. Brann- og redningsvesenene må vurdere om forhold skal anmeldes. Politiet og domstolene vil avgjøre om lov og forskrift faktisk er brutt.

Bålforbud

Forskriftens tredje ledd omhandler det som i dagligtalen omtales som bålforbudet.

Det er i tidsrommet fra 15. april til 15. september forbudt å gjøre opp ild i eller i nærheten av skog og annen utmark uten tillatelse fra kommunen. Kommunestyret selv kan gjennom lokal forskrift fravike dette forbudet dersom lokale forhold tilsier det. Det er likevel tillatt å gjøre opp ild der det åpenbart ikke kan medføre brann.

I tidsrommet 15. april til 15. september har vi et generelt forbud, men bare i eller i nærheten av skog og annen utmark. Dersom noens hage er i eller i nærheten av skog og annen utmark, så omfattes bål og grilling av dette forbudet.

Kommunen kan fravike forbudet gjennom å gi tillatelse i form av et enkeltvedtak². Brann- og redningsvesenet kan sette betingelser for tillatelsen.

Varmen, nedbørmengden og skogbrannfaren varierer i vårt langstrakte land. Forskriften åpner for at kommunestyret kan fravike forbudet mot å gjøre opp ild dersom lokale forhold tilsier det. Fravike vil i denne sammenheng si å gjøre noe tillatt, ikke enda mer forbudt.

En del steder er det tilrettelagte grill- og bålplasser i eller i nærheten av skog og annen utmark. I de tilfellene bør kommunene informere publikum om bruken av disse. Det vil da være informasjon og veiledning, med mindre det gis en lokal forskrift som tillater bruk av disse plassene fordi lokale forhold tilsier det. Lokale forhold vil være kommunens/brannvesenets vurdering av omgivelsene som vegetasjon, plassering med mer.

Unntaket om at det likevel er tillatt å gjøre opp ild der det åpenbart ikke kan medføre brann, åpner for de helt klare tilfellene, jf. ordet åpenbart. Unntaket er en del av tredje ledd som regulerer det generelle forbudet i skog og annen utmark. Forbudet gir således mening for den enkelte fordi man kan gjøre opp ild når det åpenbart ikke kan medføre brann, eksempelvis når det har vært mye nedbør over lang tid eller det ligger snø på bakken.

Lokal forskrift

I forskriftens fjerde ledd følger det at:

Hvis brannfaren er spesielt stor utover tidsrommet nevnt i tredje ledd, kan kommunen innføre forbud mot å gjøre opp ild eller behandle brannfarlige gjenstander utendørs i bestemte områder. Forbudet kan vedtas som forskrift uten forhåndsvarsling og kunngjøring etter forvaltningsloven § 37 andre ledd og § 38 første ledd bokstav c). Kommunen skal sørge for å gjøre forbudet alminnelig kjent på stedet det gjelder.

² Enkeltvedtak gjelder rettigheter eller plikter til en eller flere bestemte personer, forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b.

Om vinteren er det som oftest ikke nødvendig med bålforbud, og mange pølsebål tennes i nærheten av skiløypene. Imidlertid viser erfaringene at det også kan være knusk tørt og bart for snø flere plasser i Norge også om vinteren. I 2014 hadde vi store og komplekse vinterbranner i Lærdal, i Flatanger og på Frøya. Kommunen har i forskriftens § 3 fjerde ledd muligheten til å innføre forbud mot å gjøre opp ild eller behandle brannfarlige gjenstander utendørs i bestemte områder i tidsrommet som ikke er regulert i tredje ledd, det vil si fra 15. september til 15. april.

Dersom forbudet skal gjelde for et ubestemt antall personer, må forskrifts form brukes.³ Forskriften må kunngjøres for å ha rettslig virkning. Hvis man ikke har kunngjort forskriften som nevnt i forskriftens § 4 fjerde ledd, og den heller ikke på annen forsvarlig måte er gjort kjent for dem den gjelder, kan den ikke påberopes overfor den som ikke hadde kjennskap til den på det aktuelle tidspunktet, jf. forvaltningsloven § 39.

DSB følger situasjonen svært tett og har høyeste beredskap i forhold til den situasjonen vi står i. Dersom man ser behov for ytterligere tiltak eller råd og bistand fra DSB ber vi om at DSBs beredskapsvakt kontaktes på tlf 48 21 20 00, eller til fagavdelingen på dagtid.

Med hilsen
for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Cecilie Daae
direktør

Hans Kristian Madsen
fungerende seksjonssjef

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Kopi:
110-sentralene
Fylkesberedskapssjefene

Kopi til:
110-sentralene
Fylkesberedskapssjefene

Vedlegg

³ Forskrift gjelder rettigheter eller plikter til et ubestemt antall eller en ubestemt krets av personer, jf. forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav c.